Zbirka odločb sodne prakse

SKLEPNI PREDLOGI GENERALNEGA PRAVOBRANILCA
MACIEJA SZPUNARJA,
predstavljeni 11. novembra 2015 [1] [i]

Zadeva C-49/14

Finanmadrid EFC SA
proti
VA,
QE,
DG,
NZ

(Predlog za sprejetje predhodne odločbe,
ki ga je vložilo Juzgado de Primera Instancia nº 5 de Cartagena (prvostopenjsko sodišče št. 5 v Cartageni, Španija))

„Direktiva 93/13/EGS – Nepošteni pogoji v potrošniških pogodbah – Postopek za izdajo plačilnega naloga – Postopek izvršbe – Pristojnost nacionalnega sodišča, da po uradni dolžnosti preizkusi neučinkovanje nepoštenega pogoja ob izvršbi plačilnega naloga – Plačilni nalog, ki ga izda sodni tajnik sodišča – Načelo pravnomočnosti – Načelo učinkovitosti“

I – Uvod

1. Ta predlog za sprejetje predhodne odločbe Sodišču omogoča, da pojasni obseg pristojnosti nacionalnega sodišča pri preučitvi nepoštenih pogojev v potrošniških pogodbah, ki spadajo na področje uporabe Direktive 93/13/EGS. [2]

2. Predložitveno sodišče, ki odloča o predlogu za izvršbo plačilnega naloga, se sprašuje, ali mora po uradni dolžnosti ugotoviti neučinkovanje nepoštenega pogodbenega pogoja, čeprav ob preučitvi predloga za izdajo plačilnega naloga ni bil opravljen noben nadzor nepoštenih pogojev. [3]

3. To vprašanje se nanaša na primer, v katerem postopku za izdajo plačilnega naloga sledi postopek izvršbe in ki ga Sodišče še ni imelo priložnost preučiti v svoji bogati sodni praksi o sodnem nadzoru nepoštenih pogojev.

[1] Jezik izvirnika: francoščina.

[2] Direktiva Sveta z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 2, str. 288).

[3] Podobno vprašanje je isto špansko sodišče postavilo v zadevi Aktiv Kapital Portfolio Investment (C-122/14, še nerešena pred Sodiščem).

II – Pravni okvir

A – Pravo Unije

4. Člen 6(1) Direktive 93/13 določa:

„Države članice določijo, da nedovoljeni [nepošteni] pogoji, uporabljeni v pogodbi, ki jo s potrošnikom sklene prodajalec ali ponudnik, kakor je določeno z nacionalnim pravom, niso zavezujoči za potrošnika in da pogodba še naprej zavezuje obe stranki na podlagi teh pogojev, če je nadaljnji obstoj mogoč brez nedovoljenih [nepoštenih] pogojev.“

5. Člen 7(1) Direktive 93/13 določa:

„Države članice zagotovijo, da v interesu potrošnikov in konkurentov obstajajo ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe nedovoljenih [nepoštenih] pogojev v pogodbah, ki jih s potrošniki sklenejo prodajalci ali ponudniki“.

B – Špansko pravo

6. Postopek za izdajo plačilnega naloga je urejen z zakonom o civilnopravnem postopku (Ley de Enjuiciamiento Civil) z dne 7. januarja 2000 (BOE št. 7 z dne 8. januarja 2000, str. 575) v različici, ki se uporablja za spor (v nadaljevanju: zakon o civilnopravnem postopku).

7. Člen 812(1) navedenega zakona določa:

„Postopek za izdajo plačilnega naloga lahko sproži vsak, ki od drugega zahteva plačilo neto, določenega, zapadlega in izterljivega denarnega dolga v kakršnem koli znesku, če dokaže dolg v skladu s tem postopkom:

1. s predložitvijo dokumentov, ne glede na njihovo obliko in vrsto ali fizični nosilec, na katerem so shranjeni, ki jih je podpisal dolžnik […];

[…]“

8. Člen 815(1) in (3) zakona o civilnopravnem postopku določa:

„1. Če dokumenti, ki so priloženi predlogu, […] pomenijo *prima facie* dokaz o pravici predlagatelja, ki ga potrjuje vsebina predloga, secretario judicial [(sodni tajnik)] odredi dolžniku, naj v 20 dneh plača predlagatelju in sodišču predloži dokaze o tem plačilu, ali pa naj pred sodiščem v ugovoru na kratko navede razloge, zakaj meni, da ne dolguje celotnega zahtevanega zneska ali njegovega dela.

[…]

3. Če iz dokumentacije, priložene k predlogu, izhaja, da zahtevani znesek ni pravilen, secretario judicial [(sodni tajnik)] preda zadevo sodniku, ki po potrebi izda sklep, v katerem lahko predlagatelja pozove, naj sprejme ali zavrne predlog plačilnega naloga za manjši znesek, kot ga je prvotno predlagal in ki ga določi sodnik.

[…]“

9. Člen 816(1) in (2) istega zakona določa:

„1. Če dolžnik ne izvrši plačilnega naloga ali se ne spusti v postopek pred sodiščem, secretario judicial [(sodni tajnik)] izda odločbo, s katero konča postopek za izdajo plačilnega naloga in jo posreduje upniku, da ta lahko predlaga izvršbo, za kar zadostuje zgolj predlog.

2. Ko je sklep o izvršbi izdan, se postopa v skladu z določbami o izvrševanju sodnih odločb in se lahko vloži ugovor, določen v teh primerih […].

[…]“

10. Člen 818(1), prvi pododstavek, navedenega zakona, ki se nanaša na ugovor dolžnika, določa:

„Če dolžnik pravočasno vloži ugovor, se o sporu dokončno odloči po zaključku ustreznega postopka, razglašena sodba pa postane pravnomočna.“

11. Postopek izvršbe je urejen z določbami knjige III zakona o civilnopravnem postopku. Postopek, predviden za izvršbo sodne ali arbitražne odločbe, se razlikuje od postopka, predvidenega za izvršbo drugih izvršilnih naslovov.

12. Člen 552(1), drugi pododstavek, navedenega zakona izvršilnemu sodišču dovoljuje, da zavrne izvedbo izvršbe, če eden izmed izvršilnih naslovov, naštetih v členu 557(1), vsebuje nepoštene pogoje. Ugovor iz člena 557 se nanaša le na izvršilne naslove, ki niso sodne ali arbitražne odločbe.

III – Spor o glavni stvari

13. VA je 29. junija 2006 z družbo Finanmadrid sklenil posojilno pogodbo v višini 30.000 EUR za financiranje nakupa avtomobila.

14. V skladu s to pogodbo so bili QE, DG in NZ solidarni poroki. V pogodbi je bilo določeno, da se posojilo sklene za 84 mesecev s 7-odstotno letno obrestno mero, poleg tega sta bili določeni še 1,5-odstotna mesečna zamudna obrestna mera in kazen za neplačilo v višini 30 EUR za vsak neplačan zapadli obrok.

15. Ker je VA v začetku leta 2011 nehal plačevati zapadle obroke, je družba Finanmadrid odstopila od pogodbe in 8. novembra 2011 proti štirim toženim strankam v postopku v glavni stvari začela postopek za izdajo plačilnega naloga za znesek 13.447,01 EUR.

16. Secretario judicial (sodni tajnik predložitvenega sodišča) je ta predlog razglasil za dopusten, ne da bi ga posredoval sodniku. V predlogu za izdajo plačilnega naloga, ki je bil vročen VA in QE, je bilo tema naročeno, naj predlog posredujeta drugima dvema toženima strankama.

17. Ker tožene stranke v postopku v glavni stvari niso izpolnile plačilnega naloga niti niso vložile ugovora, je secretario judicial (sodni tajnik predložitvenega sodišča) končal postopek za izdajo plačilnega naloga z odločbo z dne 18. junija 2012.

18. Družba Finanmadrid je 8. julija 2013 pri Juzgado de Primera Instancia nº 5 de Cartagena (prvostopenjsko sodišče št. 5 v Cartageni) vložila predlog za izvršbo odločbe iz prejšnje točke.

19. Predložitveno sodišče je 13. septembra 2013 stranke v postopku v glavni stvari pozvalo, naj predložijo stališča o morebitni nepoštenosti zadevnih pogodbenih pogojev, vprašanju, ali je sodni nadzor teh pogojev po uradni dolžnosti še mogoč, in morebitni kršitvi pravice do učinkovitega sodnega varstva.

20. Stališča je predložila le tožeča stranka v postopku v glavni stvari.

21. Predložitveno sodišče navaja, da v španskem procesnem pravu sodnik ni obveščen o postopku za izdajo plačilnega naloga, razen če secretario judicial (sodni tajnik) meni, da je to potrebno, ali če dolžniki ugovarjajo. Tako se sodnik, kot se je zgodilo v obravnavani zadevi, seznani s tem postopkom le v okviru izvršbe odločbe secretario judicial. Ker je odločba secretario judicial pravnomočen sodni izvršilni naslov, izvršilno sodišče ne more po uradni dolžnosti preučiti morebitnega obstoja nepoštenih pogojev v pogodbi, na podlagi katere je bil izveden postopek za izdajo plačilnega naloga.

22. Predložitveno sodišče dvomi o tem, ali je ta zakonodaja, ker ne predvideva nadzora nepoštenih pogojev po uradni dolžnosti v nobeni fazi postopka, skladna z Direktivo 93/13.

IV – Vprašanja za predhodno odločanje in postopek pred Sodiščem

23. V teh okoliščinah je Juzgado de Primera Instancia nº 5 de Cartagena (prvostopenjsko sodišče št. 5 v Cartageni) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali je treba Direktivo [93/13] razlagati tako, da nasprotuje nacionalni zakonodaji, kakršna je veljavna ureditev španskega postopka za izdajo plačilnega naloga (člena 815 in 816 [zakona o civilnopravnem postopku]), v kateri ni določena obvezna preučitev nepoštenih pogojev niti posredovanje sodišča, razen če sodni tajnik meni, da je to potrebno, ali če dolžniki ugovarjajo, saj takšna zakonodaja otežuje ali preprečuje, da bi se po uradni dolžnosti izvedel sodni nadzor pogodb, ki morda vsebujejo nepoštene pogoje?

2. Ali je treba Direktivo [93/13] razlagati tako, da nasprotuje nacionalni zakonodaji, kakršna je španska ureditev, ki ne omogoča, da bi se *[in] limine litis* v poznejšem postopku izvršbe po uradni dolžnosti preveril sodni izvršilni naslov – odločba, ki jo je izdal sodni tajnik in s katero se je končal postopek za izdajo plačilnega naloga – in obstoj nepoštenih pogojev v pogodbi, ki je bila podlaga za izdajo navedene odločbe, katere izvršba se predlaga, saj gre v skladu z nacionalnim pravom za *res iudicata* (člena 551 in 552 v povezavi s členom 816(2) [zakona o civilnopravnem postopku])?

3. Ali je treba Listino Evropske unije o temeljnih pravicah razlagati tako, da nasprotuje nacionalni zakonodaji, kot sta ureditev postopka za izdajo plačilnega naloga in ureditev postopka izvrševanja sodnih izvršilnih naslovov, ker ne določa sodnega nadzora v vseh primerih med ugotovitveno fazo in ker ne omogoča, da bi v fazi izvršbe sodišče, ki obravnava zadevo, preverilo odločbe sodnega tajnika?

4. Ali je treba Listino Evropske unije o temeljnih pravicah razlagati tako, da nasprotuje nacionalni zakonodaji, ki ne omogoča, da se po uradni dolžnosti preveri spoštovanje pravice do zaslišanja, ker gre za *res iudicata*?“

24. Predložitvena odločba z dne 23. januarja 2014 je v sodno tajništvo Sodišča prispela 3. februarja 2014. Pisna stališča so predložile španska, nemška in madžarska vlada ter Evropska komisija. Ti zainteresirani subjekti, razen madžarske vlade, so bili prisotni tudi na obravnavi 2. septembra 2015.

V – Analiza

A – Uvodne ugotovitve

25. Vprašanja za predhodno odločanje, ki jih je postavilo predložitveno sodišče, se nanašajo na pristojnosti nacionalnega sodišča v okviru izdaje plačilnega naloga in njegove izvršbe tako z vidika Direktive 93/13 kot z vidika člena 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina).

26. Najprej bom preučil vprašanji, ki se nanašata na Direktivo 93/13, saj sta po mojem mnenju vprašanji v zvezi z razlago Listine podredni.

27. Postopek za izdajo plačilnega naloga je postopek, ki upniku omogoča, da hitro in z malo formalnosti pridobi izvršilni naslov za nesporne terjatve. Čeprav so natančna pravila v državah različna, gre v bistvu vseeno za postopek, ki ne vključuje nobene kontradiktorne vsebinske razprave, razen če dolžnik vloži ugovor. Ta prenos postopkovne pobude na toženo stranko – imenovan obrnitev spora („inversion du contentieux“) – pomeni, da mora naslovnik plačilnega naloga začeti kontradiktorni postopek, da prepreči izvršljivost tega naloga. [4]

28. Podoben postopek je na evropski ravni predviden za nekatere nesporne čezmejne zahtevke. [5]

29. Bistvo te razprave je torej mogoče povzeti tako: kako se lahko v okviru takega poenostavljenega postopka, ki predvideva kontradiktorno razpravo pred sodiščem le v primeru ugovora, zagotovi nadzor nepoštenih pogojev po uradni dolžnosti? Ali mora sodišče opraviti tak nadzor po uradni dolžnosti tudi v fazi izvršbe naloga, kadar v prejšnji fazi njegovo posredovanje ni bilo potrebno, ker ugovor ni bil vložen?

[4] V zvezi s primerjalno analizo iz obdobja razprave o evropskem postopku na tem področju glej poročilo E. Serverina „Des procédures de traitement judiciaire des demandes de faible importance ou non contestées dans les droits des États membres de l'Union européenne“, str. 27 in 28 (http://ec.europa.eu/civiljustice), in Zeleno knjigo Evropske komisije o postopku za evropski plačilni nalog (COM(2002) 746 z dne 20. decembra 2002, str. 11 in 12).

[5] Uredba (ES) št. 1896/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006 o uvedbi postopka za evropski plačilni nalog (UL L 399, str. 1).

B – Obseg pristojnosti sodišča ob izvršbi plačilnega naloga (prvo in drugo vprašanje)

1. Preoblikovanje prvega in drugega vprašanja

30. Predložitveno sodišče s prvim in drugim vprašanjem za predhodno odločanje sprašuje, ali Direktiva 93/13 nasprotuje nacionalni zakonodaji, v kateri, prvič, ni določen obvezen nadzor nepoštenih pogojev po uradni dolžnosti v fazi preučitve predloga za izdajo plačilnega naloga, in ki, drugič, ne omogoča takega nadzora po uradni dolžnosti v fazi izvršbe navedenega plačilnega naloga.

31. Vprašanji sta tesno povezani, ker se nanašata na zaporedna postopka, katerih glavni namen je najprej izdaja in nato izvršba plačilnega naloga. Vprašanje nadzora nepoštenih pogojev v fazi izvršbe plačilnega naloga se postavlja le v primeru, ko bi moral biti tak nadzor obvezno zagotovljen v prejšnji fazi, to je pred izdajo plačilnega naloga, vendar ni bil izveden.

32. Za analizo, ali španski mehanizem plačilnega naloga zagotavlja učinkovitost varstva, predvidenega v Direktivi 93/13, je tako treba upoštevati vsa pomembna postopkovna pravila.

33. Zato me nemška vlada ni prepričala s trditvijo, da je prvo vprašanje v zvezi z izdajo plačilnega naloga nedopustno, ker se postopek pred predložitvenim sodiščem nanaša le na fazo izvršbe naloga.

34. Za koristen odgovor na vprašanja predložitvenega sodišča je torej treba preučiti, ali Direktiva 93/13 nasprotuje nacionalni zakonodaji, ki ne določa nadzora nepoštenih pogojev po uradni dolžnosti v fazi preučitve predloga za izdajo plačilnega naloga in tudi sodišču, pristojnemu za izvršbo naloga, ne omogoča izvedbe takega nadzora.

2. Pregled sodne prakse

35. Takoj moram še opozoriti, da člen 6(1) določa, da nepošteni pogoji za potrošnike niso zavezujoči.

36. Gre za zavezujočo določbo, katere namen je v pogodbenih razmerjih med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom ponovno vzpostaviti enakost med sopogodbenima strankama. [6]

37. Sodišče je v sodbi Océano Grupo Editorial [7] razsodilo, da je cilj člena 6 Direktive 93/13 mogoče doseči le, če se nacionalnemu sodišču prizna možnost, da po uradni dolžnosti presoja nepoštenost pogodbenega pogoja.

38. Sodišče je od te sodbe naprej stalno razsojalo, da vloga, ki jo ima nacionalno sodišče na zadevnem področju, ni omejena le na možnost, ampak zajema tudi obveznost, da po uradni dolžnosti preveri nepoštene pogoje, ko ima na voljo za to potrebne pravne in dejanske elemente. [8]

[6] Glej zlasti sodbi Mostaza Claro (C-168/05, EU:C:2006:675, točka 36) in Asturcom Telecomunicaciones (C-40/08, EU:C:2009:615, točka 30).

[7] Od C-240/98 do C-244/98, EU:C:2000:346, točki 26 in 28.

[8] Sodbe Mostaza Claro (C-168/05, EU:C:2006:675, točka 38), Asturcom Telecomunicaciones (C-40/08, EU:C:2009:615, točka 32) in Pannon GSM (C-243/08, EU:C:2009:350, točka 32).

39. Poleg tega mora nacionalno sodišče sprejeti pripravljalne ukrepe, da lahko opravi ta nadzor po uradni dolžnosti. [9]

40. Sodišče je v sodbi Banco Español de Crédito [10] menilo, da obveznost nadzora nepoštenih pogojev po uradni dolžnosti velja tudi za postopek za izdajo plačilnega naloga, in to preden potrošnik vloži ugovor zoper nalog.

41. V zvezi s tem opozarjam, da kadar nacionalni mehanizmi za izterjavo nespornih terjatev niso usklajeni, spadajo pravila za izvedbo nacionalnih postopkov za izdajo plačilnega naloga v nacionalni pravni red držav članic na podlagi načela njihove procesne avtonomije, vendar pod pogojem, da niso manj ugodna od tistih, ki urejajo podobne položaje v nacionalnem pravu (načelo enakovrednosti) in da v praksi ne onemogočajo ali čezmerno otežujejo izvajanja pravic, ki jih potrošniku podeljuje pravo Unije (načelo učinkovitosti). [11]

42. Sodišče je vseeno razsodilo, da Direktiva 93/13 nasprotuje zakonodaji države članice, ki sodišču, ki mu je predložen predlog za izdajo plačilnega naloga, ne dovoljuje, da bi po uradni dolžnosti presodilo nepoštenost pogodbenega pogoja, čeprav ima na voljo vse potrebne pravne in dejanske elemente v ta namen, in to če potrošnik ni vložil ugovora. Ta ugotovitev temelji na preudarku, da ob upoštevanju celotnega poteka in posebnosti postopka za izdajo plačilnega naloga, kot je predviden v španskem pravu, obstaja nezanemarljivo tveganje, da potrošniki ne bodo vložili ugovora. [12]

3. Obveznost nadzora nepoštenih pogojev po uradni dolžnosti v fazi preučitvi predloga za izdajo plačilnega naloga

43. Menim, da je treba sodbo Banco Español de Crédito [13] razumeti kot načelno rešitev, ki ob upoštevanju posebnosti postopka za izdajo plačilnega naloga v španskem pravu uvaja ravnotežje med idejo, da bi moralo sodišče nadomestiti postopkovno opustitev s strani potrošnika, ki ne pozna svojih pravic, in idejo, da ne more v celoti nadomestiti popolne pasivnosti potrošnika. [14]

44. Tako – razen če bi znova razmislili o rešitvi, ki jo je Sodišče sprejelo v sodbi Banco Español de Crédito – ni mogoče sprejeti stališča, ki ga zagovarjata nemška in madžarska vlada, v skladu s katerim sodišče ne more preveriti nepoštenih pogojev v postopku za izdajo plačilnega naloga, če potrošnik ostane pasiven in ne vloži ugovora.

45. Ugotavljam tudi, da je sodba Banco Español de Crédito v celoti upoštevna v postopku v glavni stvari, čeprav se nanaša na postopek za izdajo plačilnega naloga v obliki, ki je veljala pred reformo, ki je bila v španskem pravu izvedena leta 2009. [15]

[9] Glej sodbe VB Pénzügyi Lízing (C-137/08, EU:C:2010:659, točka 56), Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349, točka 44) in Banif Plus Bank (C-472/11, EU:C:2013:88, točka 24).

[10] C-618/10, EU:C:2012:349, točki 53 in 54.

[11] *Ibidem*, točka 46.

[12] *Ibidem*, točka 57.

[13] C-618/10, EU:C:2012:349.

[14] V zvezi z razmerjem med tema idejama glej sodbo Asturcom Telecomunicaciones (C-40/08, EU:C:2009:615, točka 47).

[15] V skladu z zakonom 13/2009 o reformi postopkovne zakonodaje zaradi uvedbe novega sodnega tajništva (Ley 13/2009 de reforma de la legislación procesal para la implantación de la nueva oficina judicial) z dne 3. novembra 2009 (BOE št. 266 z dne 4. novembra 2009, str. 92103).

46. Kot je razvidno iz predložitvene odločbe, je bil cilj te reforme prenesti sodno pristojnost v zvezi s postopkom za izdajo plačilnega naloga na sodnega tajnika sodišča, secretario judicial, tako da zdaj sodnik posreduje le, če secretario judicial meni, da je to potrebno, ali če dolžnik ugovarja, s čimer se začne redni postopek.

47. Po mojem mnenju je treba sodno prakso Sodišča v zvezi z vlogo sodnika pri nadzoru nepoštenih pogojev razširiti na druge organe sodišč, kot so sodni tajniki, kadar so nanje prenesene pristojnosti, ki neposredno vplivajo na izvajanje Direktive 93/13.

48. Tako je v obravnavani zadevi, saj je bila secretario judicial (sodnemu tajniku) podeljena pristojnost za sprejetje odločb, ki imajo v skladu s španskim procesnim pravom podobne učinke kot sodna odločba.

49. Ker je v španskem pravu pristojnost za preučitev predloga za izdajo plačilnega naloga in sprejetje odločb, ki se enačijo s sodnimi odločbami, zdaj podeljena secretario judicial (sodnemu tajniku), mu mora nacionalna zakonodaja naložiti obveznost, da po uradni dolžnosti obravnava nepoštenost pogodbenega pogoja in, če je v dvomu, zadevo predloži sodniku, kar bi omogočilo preučitev pogodbenega pogoja v postopku, skladnem z načelom kontradiktornosti.[16]

50. Zadeva v glavni stvari se glede tega razlikuje od zadeve, v kateri je bila izdana novejša sodba ERSTE Bank Hungary,[17] v kateri je Sodišče po predlogu generalnega pravobranilca P. Cruza Villalóna razsodilo, da se sodna praksa o nadzoru nepoštenih pogojev po uradni dolžnosti ne uporablja za notarje zaradi bistvenih razlik med nalogami sodnika in nalogami notarja.

51. Drugače kot pri notarju je namreč edina naloga secretario judicial (sodnega tajnika), da prispeva k izvajanju sodne oblasti, ker je vključen v sodišče in deluje pod nadzorom sodnika.

52. Država članica pa se ne more izogniti svoji obveznosti, da zagotovi nadzor nepoštenih pogojev po uradni dolžnosti v postopku za izdajo plačilnega naloga, s tem da na sodnega tajnika sodišča prenese pristojnost za izdajo plačilnega naloga. Nacionalna zakonodaja mora takemu organu naložiti obveznost, da izvaja navedeni nadzor po uradni dolžnosti in, če dvomi, zadevo predloži sodniku.

4. Obveznost nadzora nepoštenih pogojev po uradni dolžnosti v fazi izvršbe plačilnega naloga

53. Nato je treba preučiti vprašanje, ki je bistveno za to zadevo, in sicer ali bi morala nacionalna zakonodaja izvršilnemu sodišču omogočiti tudi, da po uradni dolžnosti preveri nepoštene pogoje, če tak nadzor ni bil opravljen v fazi preučitve predloga za izdajo plačilnega naloga.

54. Vidim več razlogov, iz katerih načeloma ni zaželeno predvideti tak nadzor po uradni dolžnosti v fazi izvršbe.

[16] To načelo na splošno zahteva, da nacionalno sodišče, ki je po uradni dolžnosti ugotovilo nepoštenost pogodbenega pogoja, o tem obvesti stranke v postopku in jim omogoči, da o tem kontradiktorno razpravljajo na način, ki ga za to določajo nacionalna postopkovna pravila. Glej v tem smislu sodbo Banif Plus Bank (C-472/11, EU:C:2013:88, točke od 17 do 36).

[17] C-32/14, EU:C:2015:637, točki 47 in 48.

55. Prvič, postopek izvršbe ni prilagojen preučitvi utemeljenosti zahtevkov. Če bi sodišče posredovalo v tem postopku, bi redko imelo na voljo potrebne dejanske elemente za preučitev pogodbenih pogojev in bi moralo zato redno sprejemati pripravljalne ukrepe, da bi te elemente pridobilo.

56. Drugič, kadar je namen postopka izvršba naloga, izdanega s sodno odločbo, je lahko nadzor nepoštenih pogojev v nasprotju z načelom pravnomočnosti.

57. Tretjič, rešitev, ki bi sodišču nalagala, da preveri nepoštene pogoje ob izvršbi naslova, izdanega v postopku za izdajo plačilnega naloga, bi bila težko združljiva z modelom, začrtanim z akti prava Unije o uvedbi postopka za evropski plačilni nalog in evropskega naloga za izvršbo nespornih zahtevkov.

58. V okviru postopka za evropski plačilni nalog pa se evropski plačilni nalog pod nobenim pogojem v državi članici izvršbe ne sme preverjati glede vsebine.[18] Enako velja za evropski nalog za izvršbo v okviru evropskega sistema izvršbe nespornih zahtevkov.[19]

59. Ker je nadzor nepoštenih pogojev po uradni dolžnosti izrecno izključen ob izvršbi evropskega plačilnega naloga ali evropskega naloga za izvršbo, ki ga je izdala druga država članica in spada na področje uporabe zgoraj navedenih evropskih sistemov, ni koherentno predvideti takega nadzora ob izvršbi nalogov, izdanih le na podlagi nacionalnega prava, kot je nalog, obravnavan v zadevi v glavni stvari.[20]

60. Čeprav priznavam vrednost teh trditev, ki jih navajajo španska, nemška in madžarska vlada, vseeno menim, da mora preudarek v zvezi z učinkovitostjo člena 6 Direktive 93/13 prevladati v primeru, ko obveznost nadzora nepoštenih pogojev po uradni dolžnosti v nacionalnem pravu ni predvidena v nobeni fazi postopka, ki se začne na podlagi predloga za izdajo plačilnega naloga.

61. Ne gre za to, da se odpravijo morebitne opustitve, ki so nastale v okviru postopka za izdajo plačilnega naloga, ampak da se sistemska težava reši v skladu s preudarkom, da je v eni izmed faz postopka v zvezi z izdajo in izvršbo plačilnega naloga treba predvideti nadzor nepoštenih pogojev po uradni dolžnosti.

62. Če v nacionalnih postopkovnih pravilih ni bil predviden tak nadzor po uradni dolžnosti v nobeni prejšnji fazi, mora torej izvršilno sodišče – izjemoma in ker ni boljše rešitve – zagotoviti ta nadzor na zadnji stopnji.

63. Zdi se, da je tako v zadevi v glavni stvari, kar mora preveriti nacionalno sodišče.

[18] Člen 22(3) Uredbe št. 1896/2006.

[19] Člen 21(2) Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 805/2004 z dne 21. aprila 2004 o uvedbi evropskega naloga za izvršbo nespornih zahtevkov (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 7, str. 38).

[20] Ugotavljam *de lege ferenda*, da bi bilo zaželeno spremeniti Uredbo št. 1896/2006, ki potencialno zajema zahtevke, ki izhajajo iz potrošniških pogodb, da bi izrecno predvidevala nadzor nepoštenih pogojev po uradni dolžnosti v fazi izdaje evropskega plačilnega naloga.

64. Čeprav španska vlada pojasnjuje, da je postopek za izdajo plačilnega naloga v postopku spremembe zaradi upoštevanja sodbe Banco Español de Crédito [21] in da bo moral po tej spremembi secretario judicial pred izdajo plačilnega naloga sodnika obvestiti o zahtevkih v zvezi s potrošniškimi pogodbami, da bi ta lahko preveril nepoštene pogoje, ta vlada namreč navaja tudi, da ta sprememba še ni začela veljati. [22]

65. Poleg tega tudi ob predpostavki, da so se nova pravila – kot trdi španska vlada – *de facto* že uporabljala od izreka sodbe Banco Español de Crédito in da zato secretarios judiciales (sodni tajniki) obveščajo sodnike o predlogih za uvedbo postopka za izdajo plačilnega naloga v zvezi s potrošniškimi pogodbami, to ne spremeni dejstva, da taka *de facto* uporaba ne zadostuje za zagotovitev učinkovitega varstva pravic, ki izhajajo iz Direktive 93/13. Kot španska vlada priznava v pisnih stališčih, je bil postopek za izdajo plačilnega naloga v zadevi v glavni stvari vsekakor izveden pred datumom izreka sodbe Banco Español de Crédito.

66. Menim, da mora v takem položaju, v katerem nepošteni pogoji niso bili po uradni dolžnosti nikoli preverjeni v postopku, ki se je končal z izdajo plačilnega naloga, zahteva po učinkovitem varstvu pravic, ki izhajajo iz Direktive 93/13, prevladati nad praktičnimi trditvami, ki nasprotujejo dopustitvi takega nadzora v fazi izvršbe plačilnega naloga.

67. Vseeno je treba preučiti še vprašanje, ali ni nadzor nepoštenih pogojev po uradni dolžnosti v fazi izvršbe plačilnega naloga v nasprotju z načelom pravnomočnosti, ki izhaja iz pravil španskega procesnega prava, ki odločbi secretario judicial (sodnega tajnika) priznavajo podobne učinke, kot jih ima sodna odločba.

68. Naj spomnim, da v skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča pravo Unije nacionalnega sodišča ne obvezuje, da ne uporabi nacionalnih postopkovnih pravil, po katerih odločba postane pravnomočna, čeprav bi se s tem lahko odpravila kršitev kakršne koli določbe prava Unije, ki jo povzroči zadevna odločba. [23]

69. Kadar na tem področju ni ureditve v pravu Unije, spadajo pravila za izvajanje načela pravnomočnosti pod nacionalni pravni red držav članic na podlagi načela procesne avtonomije držav članic. Vendar morajo ta pravila spoštovati načeli enakovrednosti in učinkovitosti. [24]

70. Glede načela enakovrednosti ni mogoče na podlagi nobenega elementa v zadevi v glavni stvari sklepati, da so pravila izvajanja načela pravnomočnosti v španskem pravu v zadevah v zvezi z Direktivo 93/13 manj ugodna kot pravila, ki urejajo položaje, ki ne spadajo na področje uporabe te direktive.

[21] C-618/10, EU:C:2012:349.

[22] Ugotavljam, da je bil zakon 42/2015 o spremembi zakona o civilnopravnem postopku (Ley 42/2015 de reforma de la Ley de Enjuiciamiento Civil) z dne 5. oktobra 2015 (BOE št. 239 z dne 6. oktobra 2015, str. 90240) sprejet kmalu po obravnavi v tej zadevi. Vseeno je iz prehodnih določb zakona 42/2015 razvidno, da sprememba ne vpliva na postopke za izdajo plačilnega naloga – kakršen se obravnava v postopku v glavni stvari – ki so bili končani pred začetkom veljave navedenega zakona.

[23] Sodbi Kapferer (C-234/04, EU:C:2006:178, točka 21) in Asturcom Telecomunicaciones (C-40/08, EU:C:2009:615, točka 37). Glej v zvezi z analizo napetosti med načelom procesne avtonomije in mehanizmi prava Unije, ki omogočajo omejitev zavezujoče narave pravnomočnih odločb v nacionalnem pravu, Taborowski, M., *Konsekwencje naruszenia prawa Unii Europejskiej przez sądy krajowe (Posledice kršitve prava Evropske unije s strani nacionalnih sodišč)*, Lex – Wolters Kluwer, Varšava, 2012, str. 259 in naslednje.

[24] Sodba Asturcom Telecomunicaciones (C-40/08, EU:C:2009:615, točka 38 in navedena sodna praksa).

71. Glede načela učinkovitosti, kot izhaja iz sodne prakse Sodišča, je treba vsak primer, v katerem se postavlja vprašanje, ali neka nacionalna procesna določba onemogoča ali pretirano otežuje uporabo prava Unije, preizkusiti ob upoštevanju položaja te določbe v celotnem postopku ter poteka postopka in njegovih posebnosti pred različnimi nacionalnimi organi. [25]

72. V zvezi s tem ugotavljam, da lahko podelitev pravnomočnosti odločbi, ki vsebuje plačilni nalog, vzbuja vprašanja, tudi kadar tako odločbo sprejme sodnik, in ne, kot v obravnavani zadevi, sodni tajnik sodišča. Ta dvom izhaja predvsem iz dejstva, da postopek za izdajo plačilnega naloga ne vključuje nobene kontradiktorne preučitve predloga in toženi stranki nalaga znatno breme, saj ji podeljuje odgovornost za začetek kontradiktorne razprave. [26]

73. Tako je v obravnavani zadevi odločba secretario judicial (sodnega tajnika), s katero je bil končan postopek za izdajo plačilnega naloga, postala pravnomočna le zato, ker potrošniki niso vložili ugovora zoper nalog v za to predvidenem roku in ker je secretario judicial menil, da zadeve ni treba predložiti sodniku. V zvezi s tem iz podrobnih pravil postopka za izdajo plačilnega naloga izhaja, da je secretario judicial opravil le formalni preizkus predloga v skladu s členom 815, od (1) do (3), zakona o civilnopravnem postopku. Ni mu bilo treba presojati vsebine pogojev pogodbe niti obvestiti sodnika o tej vsebini.

74. Ta postopkovna pravila pa sodnemu tajniku sodišča ne le podeljujejo pristojnost za izdajo plačilnega naloga, čeprav nima pristojnosti za nadzor nepoštenih pogojev, ampak tudi podeljujejo njegovim odločbam pravnomočnost, kar onemogoča nadzor nepoštenih pogojev v fazi izvršbe naloga.

75. Po mojem mnenju so taka podrobna pravila za izvajanje načela pravnomočnosti v okviru postopka za izdajo plačilnega naloga v nasprotju z načelom učinkovitosti, ker nacionalnemu sodišču onemogočajo, da zagotovi učinkovito uporabo člena 6 Direktive 93/13.

76. V teh okoliščinah mora izvršilno sodišče zagotoviti učinkovito varstvo pravic, ki izhajajo iz Direktive 93/13, tako da zavrne uporabo pravila nacionalnega prava, ki podeljuje pravnomočnost odločbi, ki jo sprejme sodni tajnik sodišča in ki vsebuje plačilni nalog.

77. Ob upoštevanju vsega navedenega predlagam, naj se na prvo in drugo vprašanje predložitvenega sodišča odgovori, da Direktiva 93/13, zlasti njena člena 6 in 7, ter načelo učinkovitosti nasprotujejo nacionalni zakonodaji, ki čeprav ne določa obveznosti preizkusa neučinkovanja morebitnega nepoštenega pogoja po uradni dolžnosti v fazi preučitve predloga za izdajo plačilnega naloga, ki poteka pred sodnim tajnikom sodišča, tudi sodišču, pristojnemu za izvršbo navedenega naloga, ne omogoča, da to neučinkovanje preizkusi po uradni dolžnosti.

C – Združljivost zadevnih postopkovnih pravil z Listino (tretje in četrto vprašanje)

78. Predložitveno sodišče s tretjim in četrtim vprašanjem za predhodno odločanje sprašuje o združljivosti pravil španskega procesnega prava s temeljnimi pravicami, določenimi v Listini, in natančneje s pravico do učinkovitega sodnega varstva, določeno v členu 47 Listine.

[25] Sodbi Peterbroeck (C-312/93, EU:C:1995:437, točka 14) in Asturcom Telecomunicaciones (C-40/08, EU:C:2009:615, točka 39).

[26] V zvezi s kritičnim razmislekom o tem vprašanju glej zeleno knjigo Komisije (dokument COM(2002) 746, vprašanja od 23 do 26).

79. Če bo Sodišče sledilo mojemu predlogu v zvezi s prvima dvema vprašanjema, ne bo treba odgovoriti na vprašanji predložitvenega sodišča, ki se nanašata na Listino. Iz mojega predloga namreč izhaja, da bo moralo nacionalno sodišče zavrniti uporabo zadevnih nacionalnih pravil, ne da bi bilo treba preučiti njihovo združljivost s členom 47 Listine.

80. Vseeno bom na kratko obravnaval vprašanje skladnosti z zahtevami iz Listine, če bi se Sodišče odločilo za drugačno rešitev.

81. Najprej, glede področja uporabe Listine nemška vlada trdi, da spadajo pravila španskega procesnega prava, upoštevna v tej zadevi, pod načelo procesne avtonomije nacionalnega prava, tako da ne spadajo na področje uporabe Listine.

82. S tem stališčem se ne morem strinjati.

83. Nacionalno sodišče mora spoštovati zahteve po učinkovitem sodnem varstvu, kot je zagotovljeno v členu 47 Listine, v okviru vsakega pravnega sredstva, katerega predmet je varstvo pravic, ki so posamezniku zagotovljene s pravom Unije. [27]

84. Ta preudarek se nanaša na dejstvo, da varstvo pravic, ki izhajajo iz prava Unije, na splošno temelji na pravnih sredstvih, predvidenih v nacionalnem pravu. Če bi se lahko države članice izognile obveznosti spoštovanja člena 47 Listine, tako da bi se sklicevale na načelo avtonomije nacionalnega procesnega prava, bi učinkovito sodno varstvo pravic, ki izhajajo iz prava Unije, postalo brezpredmetno.

85. Ugotavljam, da Sodišče še ni imelo priložnosti pojasniti razmerja med zahtevami, ki izhajajo iz člena 47 Listine, in zelo podobnimi zahtevami, ki izhajajo iz načel enakovrednosti in učinkovitosti. Zlasti to drugo načelo se namreč prav tako kaže v splošni obveznosti držav članic, da zagotovijo sodno varstvo pravic, ki izhajajo iz prava Unije. Zato bi se lahko postavilo vprašanje, ali člen 47 Listine načelo učinkovitosti dopolnjuje ali nadomešča. [28]

86. Kljub temu oklevanju ni dvoma, da morajo države članice zagotavljati spoštovanje člena 47 Listine tudi na področju procesnega prava.

87. Tako v skladu z ustaljeno sodno prakso o uporabi Direktive 93/13 obveznost držav članic zagotoviti učinkovitost pravic, ki jih imajo pravni subjekti v skladu s to direktivo zoper nepoštene pogoje, obsega tudi zahtevo po sodnem varstvu, določeno v členu 47 Listine, ki jo mora spoštovati nacionalno sodišče. [29]

88. Če se vrnem k vprašanjema v zvezi z razlago Listine, ki ju je postavilo predložitveno sodišče, to s tretjim vprašanjem za predhodno odločanje sprašuje, ali Listina nasprotuje nacionalni zakonodaji, ki v primeru, ko tožena stranka ne vloži ugovora, ne določa sodnega nadzora vsebine zahtevkov niti v fazi preučitve predloga za izdajo plačilnega naloga niti v fazi izvršbe tega naloga.

[27] Glej v tem smislu sodbo DEB (C-279/09, EU:C:2010:811, točki 28 in 29). Glej *a contrario* tudi sodbo Torralbo Marcos (C-265/13, EU:C:2014:187, točka 34) in sklep Sociedade Agrícola e Imobiliária da Quinta de S. Paio (C-258/13, EU:C:2013:810, točka 23).

[28] Glej v zvezi z razmerjem med tema načeloma sklepne predloge generalnega pravobranilca Y. Bota v zadevi Agrokonsulting-04 (C-93/12, EU:C:2013:172, točka 30), sklepne predloge generalnega pravobranilca P. Cruza Villalóna v zadevi E.ON Földgáz Trade (C-510/13, EU:C:2014:2325, točka 43) in sklepne predloge generalnega pravobranilca N. Jääskinena v zadevi Orizzonte Salute (C-61/14, EU:C:2015:307, točka 24).

[29] Glej sodbe Banif Plus Bank (C-472/11, EU:C:2013:88, točka 29), Sánchez Morcillo in Abril García (C-169/14, EU:C:2014:2099, točka 35) in Kušionová (C-34/13, EU:C:2014:2189, točka 47).

Predložitveno sodišče želi s četrtim vprašanjem za predhodno odločanje izvedeti, ali Listina nasprotuje nacionalni zakonodaji, ki izvršilnemu sodišču ne omogoča, da po uradni dolžnosti preveri spoštovanje pravice do zaslišanja v okviru postopka za izdajo plačilnega naloga.

89. V zvezi s tem, čeprav sem že sklenil, da Direktiva 93/13 in načelo učinkovitosti nasprotujeta zadevnim nacionalnim pravilom, takega sklepa po mojem mnenju ni mogoče izpeljati le iz člena 47 Listine.

90. To razhajanje pojasnjuje dejstvo, da je raven sodnega varstva pravic, ki jih imajo potrošniki na podlagi Direktive 93/13, širša od ravni varstva, ki za vsako stranko v civilnopravnem sporu, ki vključuje pravo Unije, izhaja iz člena 47 Listine.

91. Kot je pravilno navedla Komisija, člen 47 Listine namreč na splošno ne nasprotuje temu, da nekatere odločbe, ki spadajo na področje izvajanja sodne funkcije, izda nesodni organ, če so lahko te odločbe pozneje predmet sodnega nadzora. Po drugi strani pravica do sodišča, določena v navedenem členu 47, kot taka ne vključuje zahteve, da sodišče po uradni dolžnosti opravi nadzor, da se ohranijo pravice, ki jih imajo stranke na podlagi prava Unije.

92. Zahteva po nadzoru po uradni dolžnosti je posebnost sporov, za katere je značilno neravnotežje med strankami. V obravnavani zadevi ta zahteva lahko izhaja le iz potrebe po zagotovitvi varstva potrošnika, določenega v členu 6 Direktive 93/13.

93. Tako menim, da člen 47 Listine ne nasprotuje poenostavljenemu nacionalnemu postopku, ki predvideva vsebinsko preučitev zahtevkov le v primeru, ko tožena stranka vloži ugovor, in torej sodišču ne omogoča, da po uradni dolžnosti preuči pogodbene pogoje, če ugovor ni bil vložen. Poleg tega navedeni člen 47 ne nasprotuje procesnemu pravilu, ki izvršilnemu sodišču preprečuje, da po uradni dolžnosti obravnava kršitev pravice do obrambe, ki izhaja iz nepravilne vročitve, če tožena stranka ne vloži ugovora.

94. V zvezi s tem opozarjam, da spoštovanje pravice do obrambe nima absolutne veljave in je lahko omejeno. Sodišče je v sodni praksi o razlagi Uredbe (ES) št. 44/2001 [30] dopustilo možnost nadaljevati postopek brez vednosti tožene stranke, če so bile opravljene vse poizvedbe, ki jih zahtevata skrbnost in dobra vera, da bi našli toženo stranko, ob upoštevanju dejstva, da bo ta lahko pozneje nasprotovala priznanju sodbe. [31]

95. Drugačna rešitev bi veljala, če tožena stranka ne bi imela na voljo učinkovitega pravnega sredstva, s katerim bi lahko ugovarjala plačilnemu nalogu na primer zaradi omejevalnih pravil za izračun roka za vložitev ugovora, [32] visokih stroškov postopka ali celo neobstoja postopka, v katerem bi bilo mogoče ponovno preučiti plačilni nalog, izdan brez vednosti tožene stranke. [33]

[30] Uredba Sveta z dne 22. decembra 2000 o pristojnosti in priznavanju ter izvrševanju sodnih odločb v civilnih in gospodarskih zadevah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 19, zvezek 4, str. 42).

[31] Sodbi Gambazzi (C-394/07, EU:C:2009:219, točka 29) in Hypoteční banka (C-327/10, EU:C:2011:745, točka 50).

[32] Glej moje sklepne predloge v zadevi BBVA (C-8/14, EU:C:2015:321, točke od 54 do 67).

[33] Tako na primer v sistemu Uredbe št. 1896/2006 nepravilna vročitev lahko privede do ponovne preučitve evropskega plačilnega naloga pred pristojnim sodiščem države članice izvora (člen 20).

96. Predložitvena odločba pa ne vsebuje dovolj elementov, da bi lahko odgovorili na ta vprašanja. Natančneje, čeprav predložitveno sodišče meni, da postopek za izdajo plačilnega naloga v obravnavani zadevi vključuje nepravilno vročitev, ne pojasnjuje, kaj zajema ta nepravilnost, in ne navaja, ali obstajajo pravna sredstva, ki zadevnim strankam omogočajo ugovarjanje izvršbi, ko se nazadnje seznanijo z odločbo, izdano brez njihove vednosti.

97. Zato menim, da če bi Sodišče moralo odgovoriti na tretje in četrto vprašanje, bi bilo treba odgovoriti, da člen 47 Listine ne nasprotuje nacionalni zakonodaji, ki izvršilnemu sodišču onemogoča, da po uradni dolžnosti preveri izvršilni naslov in po uradni dolžnosti obravnava kršitve postopka za izdajo plačilnega naloga, če ima tožena stranka na voljo učinkovito pravno sredstvo, s katerim lahko ugovarja plačilnemu nalogu in uveljavlja morebitno kršitev svoje pravice do obrambe.

VI – Predlog

98. Glede na navedeno Sodišču predlagam, naj na vprašanja za predhodno odločanje, ki jih je postavilo Juzgado de Primera Instancia nº 5 de Cartagena (prvostopenjsko sodišče št. 5 v Cartageni), odgovori:

Direktiva Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah in načelo učinkovitosti nasprotujeta nacionalni zakonodaji o postopku za izdajo plačilnega naloga, ki čeprav ne določa obveznosti preizkusa neučinkovanja morebitnega nepoštenega pogoja po uradni dolžnosti v fazi preučitve predloga za izdajo plačilnega naloga, ki poteka pred sodnim tajnikom sodišča, tudi sodišču, pristojnemu za izvršbo naloga, ne omogoča, da to neučinkovanje preizkusi po uradni dolžnosti.

[i] Imena na strani 1 in v točkah od 13 do 16 so bila po zahtevi za anonimizacijo nadomeščena s črkami.